

Over evolutie, en andere sprookjes

Het was in 1985, anno Domini om precies te zijn, en een reislustige paus had Peru net verlaten en inmiddels al weer koers gezet naar Nederland. De sporen van zijn bezoek aan het land van aardappel en Machu Picchu waren talrijk. Zoals de immense plakaten die overal hingen: "Recuerde los conejos", denk aan de konijnen, oftewel: plant u niet als bezetenen voort (en gebruik geen condoom, was de impliciete boodschap). Net een paar dagen voor het eerst van mijn leven in een echt ver land, liep ik toentertijd over een markt in de hoofdstad van het Zuid-Amerikaanse land. Met mijn voor Nederlandse begrippen gemiddelde mannenlengte stak ik met kop en een stukje schouder uit boven de drommen lokale marktbezoekers. Prettig voor het overzicht over de mensenmassa, maar daardoor viel ik wel op, met bijbehorende nadelen. Dat ondervind ik al snel, toen er wat mensen 'per ongeluk' tegen me opbotsten en vervolgens mijn polshorloge foetsie bleek. Tijd kwijt, en daardoor ging ook de eerste afspraak met een plaatselijke schone de mist in, op zeker tijdstip later die dag. Maria heette ze, meen ik. Want zoals in Latijns-Amerika elke vlinder mariposa heet, zo luistert vrijwel elke vrouw daar naar de naam Maria. Fraaie jongedame misgelopen, nooit meer ontmoet en, wie zal het zeggen, mijn voortplantingssucces uiteindelijk juist door die ene gebeurtenis ergens onder elk ordentelijk gemiddelde blijven steken. Nee, ik ben bepaald geen konijn. Met enige toegepaste statistiek kan uit het voortgaande de conclusie worden getrokken dat groot zijn in de evolutie niet tot voordeel strekt. Bij insecten is het grootte-effect duidelijker. Hoe kleiner, des te suc-

cesvoller, zo leert de geschiedenis. In 2011 was er even nieuws, groot nieuws zozegd, op entomologisch gebied. Het grootste insect wasesignaleerd en geen tijdschrift of tv-zender had niet een plekje ingeruimd voor een bericht over het beest. "Drie keer zo zwaar als een muis!" Het ging om een bijzondere weta-soort, een inderdaad flink uit de kluiten gewassen krekeldie was aangetroffen op Little Barrier Island. Weta's zijn nachtdieren, alleseters, en zelf vormen ze voedsel voor onder meer uilen. Mislukte muizen eigenlijk, want muizen komen oorspronkelijk in Nieuw-Zeeland niet voor. Nog afgezien van de vraag of dit nu werkelijk het grootste hedendaagse insect is - het is maar of je de lengte, de doorsnee, de oppervlakte of het gewicht meet - is het dier in een ruimer tijdvenster bezien eigenlijk maar een schriel geval. De gouden plak voor het grootste

bekende insect ooit gaat naar de *Meganeura monyi*. Een libel met een lichaamslengte van ca. 40 centimeter en een spanwijdte van 70 centimeter, die leefde in het Laat-Carboon, een jaar of 300 miljoen geleden. You-Tube biedt leuke filmpjes over dit dier, zoals die waarbij men de monyi digitaal in elkaar zet en borstelverft (paintbrush). Klein is inmiddels de trend, met dank aan het sinds de prehistorie flink gedaalde (en nog steeds dalende) zuurstofgehalte in de atmosfeer. Libellen, veel vlinders, krekels en sprinkhanen wijken met hun formaat behoorlijk af van de gemiddelde insectensoort, die zo'n vijf millimeter meet. De reus heeft zijn langste evolutietijd gehad, de toekomst is aan Klein Duimpje. Als de katholieke kerk symbolisch stelling wil nemen tegen de evolutietheorie als verklarende biologieleer, zal de nieuwe paus een grotere figuur moeten zijn dan de vorige. ●

Tekst:
René Marcelis
Tekening:
Peter Wetzels